

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Adulterium

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

da erit distinctivè ; Si verò non æquè primò, vel cum dependentia, tunc copulativè erit sumenda p. 9. tr. 7. ref. 2.

ACCESSVS AD MONIALES.

Accessus ad Moniales omnibus prohibitus. A summo Pontif. & Sacra Cong.

1. Accessus ad monasteria Monialium est omnibus, tam laicis, quam Ecclesiasticis veritus in cap. per- enulofo, de statu Regul. in 6. cap. Monasteria, de vita, & honest. cler. Et peculiariter Religiosis ex decreto Sacrae Congregationis, jussu D. N. Sixti V. è lito, an. 1590. Accedere autem dicitur ad monasteriũ, qui ad eum locum se transfert, ut Monialem alloquatur, inspiciat, vel ab illa inspiciatur. Ita Bonacina de cluf. 43. punct. 1. in fine. Adverte, quod in cap. Monasteria, prohibetur frequentatio monasterii monialiũ. Sed quavis Flamas in meth. Cura. App. §. 4. teneat frequentantes sine causa legitima peccare mortaliter: ego tamen cum Sanchez in sum. tom. 2. lib. 6. cap. 16. n. 120. id non probo, si sint scandala, pravus finis, &c. Quamvis scandalum fere semper adht, p. 3. tr. 2. ref. 48. §. Et tandem.

Et alicubi, etiam ab Episcopo Sed an prohibito Episcopi comprehensio dat monasteria subdita Regularibus?

2. Præter leges Papales prædictas, extat alicubi constitutio Episcopalis prohibens sub excommunicatione, ne quis ad Monasteria Monialium, accedat & alloquatur. Quæ excommunicatio secundum Riccium apud Bariolam Aph. v. Episcopus, §. ult.; incurritur etiam ab eo, qui accedit ad monasteria subiecta Regularibus; quia Episcopi per Trident. facti sunt Sedis Apost. delegati pro conservanda Monialium clausura. Genuensis apud eundem ibid. id negat. Bonacina de cens. disp. 1. quæst. 1. punct. 11. num. 9. distinguit, & incurritur inquit accedentes, quia accessus fit in territorio Episcopi, non incurritur verò alloquentes, quia allocutio fit in loco exempto, p. 5. tr. 9. ref. 71.

Discorsopio.

Vide V. Alloqui Moniales.

Alloquens conversæ monialium incurrit in censurâ Episcopi.

3. Alloquentes eum conversis Monialium incidunt in censuras latis ab Episcopo; & Regulares in pœnas. Dec. Sixti V. & S. Congreg. Joseph de Ianuario, & alii, p. 10. tr. 14. resol. 5. sic etiam al-

loquentes cum monialibus per signa, vel per nutus, ibid. DD. vers. sed si aliquis.

Per signa & nutus etiam: Peccat mortaliter. Legatur censura Episcopi. Potest cum indefinita toties & quoties.

4. Regulares alloquentes cum monialibus absque licentia, peccant mortaliter Pax Iord. & alii ibid. resol. 52. & incidunt in excommunicationem ab Episcopo latam. Congr. Card. 9. Aprilis 1587 ibid. ref. 53. & qui licentiam indefinitam obtinuit potest toties, & quoties opus fuerit alloqui cum Monialibus. Joseph de Janu. & alii ibid. ref. 54.

5. Quamquam Moniales non respondeant, alloquentes ipsas, incidunt in censuram latam contra loquentes cum Monialibus. Merolla tom. 1. disp. 1. cap. 2. num. 589. Ac per talia Statuta alloquentes & colloquentes pro eodem accipi certissimum est. Hæc latè p. 10. tr. 14. ref. 49. verb. sed Ego.

Alloquentes & colloquentes pro eodem accipiuntur.

6. Stante decreto Urbani VIII. per quod concedit, quod Episcopi possint dare licentiam Regularibus colloquendi cum Monialibus in primo gradu, ac secundo sibi conjunctis per 4. vices in anno, poterunt illam negare, quia decretum non est ut debeant, sed ut possint, quatenus sibi visum fuerit in Domini Bordon. in Miscell. cas. conse. decis. 222. quem laudo. part. 10. tract. 14. ref. 1. Vide Alloqui Moniales.

Episcopi possunt negare licentiam loquendi, etiam in diebus permittibus.

ACCUSARE.

1. Potest quis accusare aliquem, qui occidit patrem, fratrem, &c. & doler de ea re, & offert sufficientem pœnam satisfactionem pro damnis indallatis. Arriga. & Judex dilationem faciens secluso animo vindictæ dilatio est omnino licita. Diana p. 10. tract. 16. ref. 43.

Potest accusare. Licita est dilatio.

ADULTERIVM.

1. Adulterium est illicitum cū persona conjugata concubitus. Triplex autem est. Primum, conjugati cum soluta. Secundum, soluti cum conjugata. Tertium conjugati cum conjugata. Est gravius peccatum fornicatio: Nam continet totam illius malitiam, & pra-

Adulterium quid, Et quæ le peccatum. Ex adulterio cum promissione contrahitur. Imprimen- & crimina.

præterea injustitiam contrajus alterius conjugis. † Sed hanc malitiam non habet delectatio morosa circa conjugatam. Vide V. Delectatio morosa, num. 5.

Et si sit post conjugium, impedimentum petendi debitum.

2. Ex adulterio cum promissione contrahendi post obitum viri, oritur impedimentum criminis matrimonium dirimens, de quo vide V. Impedimenta matrimonii, n. 8. & 9.

3. † Ex adulterio oritur in adultero conjugato impedimentum petendi debitum ab altero conjugate. Non enim potest debitum petere de jure, ut poterat quia hoc jus amittit in peccato adulterii. † Nisi conjux nescia sit adulterii. Ita Coninch de sacram. disp. 23. disp. 12. n. 27. part. 3. tr. resolut. 287. in fine.

An maritus possit interficere uxorem comprehensam in adulterio?

4. Castillo in l. 82. Tauri, n. 6. & alii quorum opinionem probabilem judicat Lessius l. 2. c. 9. dub. 5. n. 16. dicit, maritum posse iura conscientia interficere uxorem comprehensam in adulterio. Quia in l. merito, ff. de adulteris, & in l. Gracchius, cod. tit. maritus instituitur minister justitiæ, ei que datur facultas eam occidendi non secus, ac post causæ cognitionem & sententiam latam datur carnifici. Sed hæc opinio proflus non est tenenda. Et Pontius de marr. lib. 9. cap. 15. num. 20. illam improbabilem, & falsam existimat. Nam cap. inter hæc. Nicolaus Pontifex dicit, non licere secundum leges Ecclesiasticas, uxorem adulteram interficere. Alia argumenta, & solutionem contrariorum, vide apud Pontium. Et de hoc non est amplius dubitandum, p. 1. tract. 4. resolut. 223. & p. 11. tr. 6. miscel. res. 28.

Potest tamen dimittere cessante scandalo.

5. Potest tamen maritus uxorem dimittere propter adulterium occultum, quod probare non potest, sublato scandalo. Et ratio est, quia, quamvis in cap. significasti, & cap. porro de divortio, prohibeatur divortium ante iudicium Ecclesiæ, etiã in casu adulterii; tamen hæc lex fundatur in præsumptione fraudis, qua cessante, etiã in particulari, cessat lex, ut dicemus v. Lex nu. 19. Et, cum defectu probationis non ex culpa sua, potest sibi jus dicere, & fugere in partes longinquas.

Ita Rebell. p. 2. lib. 2. q. 17. nu. 2. & alii contra Pontium de matr. lib. 9. cap. 18. nu. 6. par. 3. tr. 4. resolut. 257. Quod si uterque conjux sit reus adulterii, neuter potest ab alio divertere, quia divortium soli innocenti conceditur. Nec refert, uter prius crimen commiserit, aut uter sæpius, aut si quis publice, alter vero occulte. Nam uterque veram fidem matrimonii fregit. Ibidem §. Notanda. Ut autem divortium fiat iudicio Ecclesiæ, ultra prædicta, requiritur, quod adulterium sit notorium ex d. c. significasti. Facto autem divortio per sententiam iudicis conjux innocens, quamdiu non mutat statum adhuc habet jus revocandi ad se conjugem nocentem, & quodcumque eorum, etiam solemnem castitatis illius irritare. Ita Pontius ibid. c. 19. num. 3. & 4. Sed Coninch de Sacram. disp. 35. dub. 5. concl. 4. num. 26. putat, quod si conjux adulteram emendatus, sæpius & instanter petisset admitti, & innocens absolute negasset; post se ille Religionem ingredi, aut ordines suscipere. Quia non potest alter illum cogere, ut de suo statu incertus perpetuo maneat, nec animæ suæ, aliquem statum eligendo, consulat. part. 3. tr. 4. resolut. 257. §. Secundo.

Et si ipse non est adulter.

Ut Ecclesia concedat divortium, ad ultimum debet esse notorium. Post divortium conjux innocens retinet ius ad se revocandi nocentem. Sed si emendatus post nullas infirmitates non esset admittendus, aliqui dicunt, posse votis solemnibus se obligare.

6. Uxor adultera secundum Molin. de just. tom. 1. tract. 2. disp. 94. & alios tenetur lucrum ex adulterio acquisitum restituere marito. Quia is est dominus actu conjugalium ipsius. Nisi tamen accepisset ab eo, qui alienare non poterat, ut est Religiosus, filiusfamilias, &c. Et hoc quidem secretò, ut suæ famæ non derogeret. Sed contraria sententia Megalii in p. 2. lib. 2. cap. 32. qu. ... num. 24. est probabilior. Nam injuria adulterii non est pecunia compensabilis. Et ex alia parte mulier quamvis ex fornicatione illicitè acquirat: tamen acquisita licitè retinet. Ita Lessius lib. 2. cap. 10. dub. 5. part. 2. tractat. 17. resolut. 7. Nec mater tenetur spurium revelare, cum periculo famæ, aut vitæ, ob quæ eunq; bona fortunæ; quia hæc sunt inferioris ordinis, teneretur tamen, ex charitate saltem, si commune bonum periclitaretur, v. g. si spurium regnum obtineret, &

An adultera teneatur restituere marito?

Non tenetur.

cogeret subditos apostatare imò in tali casu teneri ex iustitiâ commutativâ ex istimat Hurt. de iustitia disp. 20. p. 11. tr. 20. dist. in scilicet. 33.

An adulter teneatur ad alimenta, dâna hereditatu, &c. qua dantur ex suppositione sui filii spurii inter legitimos adultera? Aliqui affirmant Alii negant, & probabiliter docent ad hæc solum teneri ipsam adulteram.

Sed certum est adulterum teneri saltem ad alimenta.

An adulter occidens maritum adultera se invidentem cum moderamine teneatur ad damna, &c.

Prima opinio affirmat. Secunda negat.

7. Adulter, qui filium suscepit ex adulterio, & illud reliquit cum filiis legitimis mariti adu. erâ teneretur secundum Less. de iust. lib. 2. cap. 10. dub. 6. num. 46. & DD. communiter non solum restituere alimenta, sed etiam damnum hereditatis, quæ legitimis hæredibus admittitur: & si est fœmina, damnum dotis, quam tradidit illi pater pertrivus, existimans esse propriam filii. Nam ad hæc omnia teneretur adultera, & ipse non minus quam ipsa, est causa talis damni. Sed Dominicus Sotus de iust. lib. 1. qu. 7. art. 2. putat, solum adulteram teneri ad hæc damna resarcienda, quæ prolem adulterinam supposuit pro legitima. Et ratio est: quia adulter non est causa proxima istorum in damna, sed tantum remota. Ipse enim non intendit generare, sed tantum explere libidinem: Unde sicut adultera procurasset abortum, ipse non esset propriè causa abortus, quia prolem abministravit, ita nec causa damnorum, quæ ortæ sunt ex suppositione alii spurii pro legitimo: quia æquè concurrisset ad utrumque. Hæc opinio est probabilis. At docent Confessarii, quod Adulter in isto casu teneretur saltem ad alimenta, quæ impenduntur proli à tertio ætatis anno, & deinceps, quousque parentes tenentur filios alere; etiam si non fuerit causa suppositionis. par. 2. tract. 7. resol. 55.

8. Si adulter in adulterio deprehensus, à marito adultera invaditur, & illum cum moderamine inculpata tutela occidit, secundum Rebellium p. 1. lib. 3. qu. 12. num. 6. teneretur resarcire damna ex illius morte secuta, quia ipse illum provocavit per injuriam adulterii. Secundum Lessium lib. 2. cap. 9. dub. nu. 37. non teneretur. Quia habetius illum occidendi, ut se defendat, & ille non habet jus illum invadendi. Stroverdorff. in 2. 2. q. 68. un. num. 2. concl. 6. conatur has opiniones conciliare: docetque primam procedere, quando post datam tam gravem cau-

sam invasionis, ipse non quærit alia mea evadendi, scilicet fugiendo, petendo veniam, &c. Nam in hoc casu excedit modum iustæ defensionis, & committit culpam latam. Secundam verò procedere, quando tentatis omnibus mediis, adhuc in vafor persistit, & vult illum occidere. Quia tunc utitur jure suo. Sed mihi sententia Lessii magis placet. Nam talis occisio non est culpabilis in se, quia, ut supponimus, est iusta defensio. Neque in causa, quia adulterium est causa remota occisionis mariti, nam frequentius ex eo procedit mors adulteri, quam mariti. Ita etiam Megala in par. 2. lib. 3. cap. 1. nu. 10. par. 5. tract. 4. ref. 47. An verò in tali casu adulter fiat irregularis, sicut etiam in casu, quo maritus occidit uxorem adulteram, vide v. Irregularitas, n. 42.

9. Adulterium quoad pœnam sanguinis impendendam pertinet ad iudicem laicum. Quoad alias est misti fori, & datur locus præventioni. Ratio est, quia in adulterio peccatur contra Sacramentum Matrimonii, & sic aliquo modo contra Ecclesiam, & continet in se sacrilegium, ut ait Imperator in l. quamvis, C. de adult. Ita Layman lib. 4. tract. 9. cap. 2. num. 5. & Canonistæ communiter contra Pereiram par. 2. cap. 56. num. 11. In causa divortii tam perpetui, quam ad tempus, solus Iudex Ecclesiasticus est competens, qui dum hanc causam discutit, potest etiam cognoscere de causa alimentorum, & dotis amittendæ, tamquam accessoria. Si verò causa principalis verteretur de dote, pertineret solum ad Iudicem laicum. Vide Barbosa de pot. Episc. par. 3. alleg. 84. par. 1. tract. 2. ref. 87. & par. 4. tract. 1. ref. 16.

10. Non est peccatum adulterii, quod uxoratus delectetur lascivè in alia fœmina; quia ratione matrimonii nec vir, nec fœmina obligantur ad similem non delectationem. Sic Martin de S. Joseph in Monit. Confess. tom. 1. lib. 1. Diana p. 10. tract. 10. n. 7.

ADVOCATUS.

1. Advocatus potest patrocinari alicui cause habenti opinionem proba-

Tertia distinguuntur.

Sed secunda magis placet.

An verò fiat irregularis, vide suo loco.

Adulterium quoad pœnam sanguinis impendendam pertinet ad iudicem laicum. Quoad alias est misti fori, & datur locus præventioni. Ratio est, quia in adulterio peccatur contra Sacramentum Matrimonii, & sic aliquo modo contra Ecclesiam, & continet in se sacrilegium, ut ait Imperator in l. quamvis, C. de adult. Ita Layman lib. 4. tract. 9. cap. 2. num. 5. & Canonistæ communiter contra Pereiram par. 2. cap. 56. num. 11. In causa divortii tam perpetui, quam ad tempus, solus Iudex Ecclesiasticus est competens, qui dum hanc causam discutit, potest etiam cognoscere de causa alimentorum, & dotis amittendæ, tamquam accessoria. Si verò causa principalis verteretur de dote, pertineret solum ad Iudicem laicum. Vide Barbosa de pot. Episc. par. 3. alleg. 84. par. 1. tract. 2. ref. 87. & par. 4. tract. 1. ref. 16.

Quod uxoratus delectetur lascivè in alia fœmina, non est peccatum adulterii.

Advocatus potest patrocinari alicui cause habenti opinionem proba-